

BEZGEK

Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi
Journal of Teaching Turkish Language to
Foreigners

Araştırma Makalesi

Cilt 4 (2025) Sayı 4 276-296

Yabancılara Türkçe Öğretimi Materyallerinde Sözcüksel Yoğunluk: Salih Hikâye Serisi

Lexical Density in Turkish as a Foreign Language Teaching Materials: The Salih Story Series

Büşra Erarslan¹

Erarslan, B. (2025). Yabancılara Türkçe öğretimi materyallerinde sözcüksel yoğunluk: Salih hikâye serisi. *Bezgek Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi*, 4(4), 276-296. <http://dx.doi.org/10.56987/bezgek.1830530>

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 26.11.2025
Kabul Tarihi: 10.12.2025
Yayın Tarihi: 15.12.2025

Anahtar Sözcükler

Yabancılara
Türkçe Öğretimi
Sözcüksel Zenginlik
Sözcüksel Yoğunluk

Article Info

Received: 26.11.2025
Accepted: 10.12.2025
Published: 15.12.2025

Keywords

Teaching Turkish
As a Foreign Language
Lexical Richness
Lexical Density

Öz

Bu çalışma, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan PIKTES Projesi kapsamında hazırlanan Salih Hikâye Serisi'nin sözcüksel yoğunluk açısından değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Öğretim materyallerinin dil düzeyine uygunluğu ve içerdiği sözcüklerin bilgi yükü, öğrenme sürecinin etkililiği için önemlidir. Okuma metinlerinin anlaşılır olması, öğrencinin anlam kurma ve metni yapılandırma becerisini desteklemektedir. Bu nedenle sözcüksel yoğunluğun incelenmesi, materyalin hedef kitleye uygunluğunu belirlemede önemli bir ölçüttür. Araştırma, nitel yaklaşımlardan doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Veri kaynakları uygun örnekleme yoluyla seçilmiştir. Seride bulunan on hikâye kitabı betimsel analiz çerçevesinde değerlendirilmiştir. Veriler, Laufer ve Nation'ın (1995) formülüyle elde edilmiştir. Tüm kitapların sözcüksel yoğunluk oranının %50'nin üzerinde olduğu tespit edilmiş ve hikâye kitaplarındaki metinlerin yüksek sözcüksel yoğunluğa sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada araştırmacılara ve materyal geliştiricilere yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Abstract

This study aims to evaluate the lexical density of the Salih Story Series, a set of materials developed within the PIKTES Project for teaching Turkish as a foreign language. The suitability of instructional materials to learners' language levels and the information load of the vocabulary they contain are essential for effective learning. The comprehensibility of reading texts supports learners' meaning-making processes. For this reason, examining lexical density is a key criterion for determining the appropriateness of materials for the target audience. The study was conducted using the document analysis method, and data sources were selected through purposive sampling. Ten storybooks in the series were examined through descriptive analysis. The data were evaluated using Laufer and Nation's (1995) lexical density formula. Findings showed that all books had lexical density ratios above 50%, indicating that the texts exhibit high lexical density. The study concludes with recommendations for researchers and material developers.

Giriş

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi; artan uluslararası hareketlilik, kültürlerarası iletişim gereksinimleri ve dil politikalarındaki yaklaşımlar nedeniyle hem kuramsal hem de uygulamalı açıdan ilgi gören bir araştırma alanı hâline gelmiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin kültürel diplomasi girişimlerinin çeşitlenmesi, ekonomik-siyasal etkinliğinin farklı coğrafyalarda görünür olması ve Türkçenin öğrenilen dünya dilleri arasındaki konumunu daha da belirgin bir hâle getirmesiyle nitelikli öğretim materyallerine duyulan gereksinimi artırmıştır. Artan gereksinim doğrultusunda Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Türkiye Maarif Vakfı, devlet ve vakıf üniversitelerine bağlı TÖMER,

¹ Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye. erarslannb@outlook.com

DİLMER gibi önemli kurum ve kuruluşlar, yabancılara Türkçe öğretimi için temel ve yardımcı materyaller geliştirmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan materyallerin öğrenci düzeyine uygunluğunun, söz varlığının, metinlerin anlaşılabilirliğinin ve okunabilirliğinin incelenmesi gibi konular öğrencilerin etkili bir öğretim süreci geçirmelerini sağlayan temel unsurlardandır. Özellikle hedef ve kazanımlara göre düzenlenen, belirli bir plan dâhilinde oluşturulan materyallerin varlığı önemlidir. Bu kapsamda Şimşek (2017) çalışmasında öğrencinin dil öğrenme amacı, eğitim geçmişi ve dili hangi bağlamlarda kullanacağı, düzeyine uygunluğu ve öğrencinin ihtiyaçlarına yönelik metinlere dikkat çekmektedir.

Materyallerin sunduğu söz varlığının, sözcük çeşitliliğinin ve sözcüklerin niteliklerinin görünür kılınması ve bu sözcüklerin öğrenci açısından bilinip bilinmemesi hakkında çalışmalar yapmak dil öğretimi açısından büyük önem taşır. Adıgüzel'in belirttiği gibi, "Bir dili bilmek demek, o dilin sözcüklerini bilmek demektir" (2004, s. 53). Bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde, materyallerde yer alan sözcüklerin düzeyinin, anlaşılabilirliklerinin, çeşitliliklerinin öğrenmeye katkısı daha da önemli bir hâle gelir. Aytaş (2022), çalışmasında dil öğretiminin düzenli ve planlanmış bir süreç olmasına karşın hazırlanan öğretim materyallerindeki sözcük düzeylerinin ve bu sözcüklerin anlamaya sağladığı katkının yeterince araştırılmadığını belirtmekte; ayrıntılı inceleme yapmak yerine daha materyal hazırlama noktasında genel bir tutum sergilendiğini vurgulamaktadır. Seçilmiş metinlerin çözümlenip işlenmesi sözcük varlığının sindirilmesini sağlar (Alyılmaz, 2010). Bu durum, özellikle materyallerdeki sözcüksel zenginliğin ortaya konması ve öğrencilere sunulan söz varlığı niteliğinin değerlendirilmesi açısından önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Bu noktada sözcüksel zenginlik kavramı karşımıza çıkmaktadır.

Sözcüksel zenginlik, sözcüksel yoğunluk, sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel seçkinlik terimlerini içinde barındıran yazılı veya sözlü metin incelemesinde merkezi bir kavram olarak kabul edilmektedir (Read, 2000, s. 203). Sözcüksel zenginliği yüksek metinler, öğrencinin sözcük dağarcığının gelişmesine ve farklı sözcük türleri arasındaki ilişkilerin anlaşılmasına, bir metinde geçen bilginin yoğunluğuna, anlaşılabilirliğine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, öğretim materyallerinde yer alan sözcüklerin niteliğinin, düzeyinin ve çeşitliliğinin sistemli bir biçimde incelenmesi, öğrencilere sunulan dil girdisinin etkinliğini artırmak için zorunludur. Dolayısıyla, metinlerde sunulan dil girdisinin niteliğini değerlendirebilmek için sözcüksel yoğunluk, sözcüksel çeşitlilik ve sözcüksel seçkinlik kavramlarının neyi ifade ettiğini açıklığa kavuşturmak gerekmektedir.

Sözcüksel yoğunluk kavramı, Ure (1971) tarafından ilk kez tanımlanmıştır. Bu kavram, metinde bulunan içerik sözcüklerinin, toplam (çalışır) sözcük sayısına oranı olarak ifade edilmektedir (Johansson, 2008; Read, 2000; Ülper, 2023). İçerik sözcükleri olarak adlandırılan sözcük türleri; isim, fiil, sıfat ve zarflardır (Ülper, 2023, s. 97).

Dil öğretiminde bu sözcükler, önemli bir yere sahiptir. Çünkü metnin bilgi yükü, anlam yoğunluğu içerik sözcükleri tarafından aktarılmaktadır (Johansson, 2008). Çalışır (toplam) sözcükler ise "Bir metinde geçen sözcüklerin tamamını belirtmek için kullanılan bir terimdir" (Ülper, 2023, s. 95). Öğrencilerin hem sözlü hem de yazılı dil becerilerini geliştirebilmeleri ve karşılaştıkları metinleri anlayarak okuyabilmeleri için öğrenilen dildeki içerik sözcüklerini (isimler, fiiller, sıfatlar, zarflar) ve işlevsel sözcük türlerini (bağlaçlar, edatlar, zamirler) yeterli düzeyde tanımaları ve bunları etkin biçimde kullanabilmeleri gerekmektedir (Ülper, 2023, s. 97). Bir metinde toplam sözcük sayısına kıyasla daha fazla içerik sözcüğü varsa bu durum, metnin bilgi açısından yoğun olduğunu göstermekte ve böyle metinler "yoğun metin" olarak nitelendirilmektedir (Laufer, 1991; Laufer & Nation, 1995; Zhang vd.,

2021). Sözcüksel yoğunluk değerlerinin hesaplanmasında, Laufer ve Nation (1995, s. 309) tarafından önerilen formül kullanılmaktadır. Bu formül, [*İçerik Sözcükleri x 100: Çalışır (Toplam) Sözcükler*] olarak tanımlanmaktadır.

Bir diğer kavram, sözcüksel çeşitliliktir. Sözcüksel çeşitlilik, bir metinde kullanılan çeşitli sözcük sayısının, metnin tüm sözcük sayısına bölünmesiyle elde edilen oran şeklinde tanımlanmaktadır (Read, 2000, s. 203). Sözcüksel çeşitlilik yalnızca çok yönlü bir kavram olmakla kalmayıp, aynı zamanda dil öğrenen bireylerin, yeterlik düzeyleriyle ilişkilendirilen, dil başarısını ve gelişim sürecini değerlendirmede önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir (Li & Zhang, 2021). Sözcüksel çeşitlilik değerlerinin hesaplanmasında Laufer'in (1991) kullanmış olduğu formülden yararlanılmaktadır. Bu formül, [*Sözcük Çeşidi x 100: Çalışır (toplama) sözcük*] olarak tanımlanmaktadır.

Bir diğer kavram, sözcüksel seçkinliktir. Sözcüksel seçkinlik, metindeki sözcük çeşitliliğini kullanım sıklığı yönünden ele almaktadır. Metinde yer alan daha az yaygın, ileri düzey sözcüklerin yüzdesini göstermektedir (Read, 2000, s. 203). Sözcüksel seçkinlik değerlerinin hesaplanmasında Laufer ve Nation'ın (1995, s. 309) çalışmasındaki formülden yararlanılmaktadır. Bu formül, [*Seçkin Sözcükler x 100: Toplam İçerik Sözcükleri*] şeklindedir.

Öğretim materyallerinde yer alan sözcüklerin niteliğini ortaya koyabilmek adına kullanılan tüm sözcüksel zenginlik ölçütlerinin sistemli şekilde hesaplanması büyük önem taşımaktadır. Özellikle temel ve yardımcı materyaller üzerinde bu hesaplamalar gereklidir. Materyallerde kullanılan söz varlığını değerlendirmede sözcüksel yoğunluk, metnin bilgi yükünü, anlaşılabilirliğini ve içerik sözcüklerinin oranını en açık biçimde ortaya koyduğu için bu çalışmada temel ölçüt olarak tercih edilmiştir.

Bir materyalin sözcüksel yoğunluğunun incelenmesi, metnin öğrenici düzeyine uygunluğunu daha nesnel biçimde değerlendirmeye, öğrencinin metni anlamasına yardımcı olmaya ve öğretim sürecinin niteliğini artırmaya katkı sağlamaktadır. Çünkü içerik sözcükleri olarak adlandırılan sözcük türleri, okuyucunun metnin konusunu, temasını ya da amacını kavramasında önemli bir rol oynamaktadır.

Sözcüksel yoğunluk, yalnızca metnin içerik sözcükleri açısından taşıdığı yükü sınırlı değildir; aynı zamanda çeşitli dilsel, bilişsel ve değişkenlerden etkilenmektedir. Öncelikle metin türü, yoğunluk düzeyinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır; bilgi verme amaçlı açıklayıcı veya akademik metinler genellikle daha yüksek sözcüksel yoğunluğa sahipken anlatsal metinlerde yoğunluk daha düşüktür.

Bu noktada yazılı dilin sözlü dile kıyasla daha yüksek içerik sözcük grubuna sahip olduğu bu durumda metinlerin günlük dil karakterinden uzaklaşarak resmi bir nitelik kazanmasına sebep olarak yoğunluğu artırdığı ifade edilmiştir (Zhang vd., 2021). Ayrıca yazınsal dil özellikleri, mecazlar, soyut ifadeler, teknik terimler veya uzmanlık alanına özgü kelimeler, yoğunluğu artıran unsurlar arasında yer alır. Bu durum, yazılı dilin daha planlı, düşünülmüş ve bilişsel olarak işlenmiş bir yapı olduğunu göstermektedir. Buna karşılık sözlü dil, anlık iletişim ihtiyacına dayalı olduğu için genellikle daha düşük sözcüksel yoğunluktadır. Sözlü metinlerin yoğunluğunda sözcüksel yoğunluğun %40'ın altında, yazılı metinlerin ise büyük bir bölümünde yoğunluğun %40 ve üzerindedir (Ure, 1971, akt. Johannson, 2008). Aynı zamanda Ure (1971) yoğunluğa dair bir sınıflandırma yapmıştır. Bu sınıflandırmada, %41-50 oranını düşük (oldukça kolay anlaşılır), %51-60 oranını, orta (kolay anlaşılır), %61-70 oranını yüksek (zor anlaşılır) ve %70 üzerini çok yüksek (oldukça zor anlaşılır) olarak ifade etmiştir (Ure, 1971'den akt. Syarif, 2018).

Hedef yaş grubu ve dil yeterliği de yoğunluğu belirlemede önemli faktörlerdir; küçük yaş grupları veya başlangıç düzeyindeki öğrenciler için hazırlanan metinlerde sözcüksel yoğunluk bilinçli

olarak düşük tutulurken, ileri düzey materyallerde daha yoğun yapılar tercih edilmektedir. İletişim aracı olarak dilin yer, zaman ve durum gibi değişkenlere göre nasıl kullanılacağı bilinç ve farkındalık gerektirir (Alyılmaz, 2018). Sözcüksel yoğunluk arttıkça metnin “bilgi yoğunluğunun” arttığı ifadesinden hareketle bilgi yoğunluğunun fazla olduğu metinlerin, öğrenciden daha gelişmiş dil becerileri ve daha geniş sözcük dağarcığı istediğini söylemek mümkündür.

Gerçekleştirilen uluslararası alan yazın taramasında yabancı / ikinci dil öğretiminde sözcüksel yoğunluk üzerine pek çok çalışmanın olduğu görülmektedir. Bunlardan bazıları, ders kitaplarında ve okuma metinlerinde sözcüksel yoğunluk incelemelerini Nesia & Ginting (2014); Fadhilah (2018); Prawianto & Bram (2020); Noviyenty (2021); Amer (2021); Fadhil vd., (2023), bazıları akademik yazılar, tez özetleri ve öğrenci yazılarında sözcüksel yoğunluğu Yusuf & Hanafiah (2016); Syarif, (2018); Sari (2021); Nasserı & Thompson (2021); Susoy, (2023) bazıları da haber metinleri ve diğer türlerde sözcüksel yoğunluğu, Kembaren & Aswani (2022) ele almıştır. Ulusal alan yazınında ise sözcüksel yoğunluk konusunun oldukça kısıtlı olarak işlendiği dikkat çekmektedir. Bu çalışmalar, öğrenci yazılarında sözcüksel özellikler ve gelişim Tömen (2016) sözcük öğretimi ve sözcüksel varsıllık Ülper (2023), öğrenci yazılarında sözcüksel özellikler ve gelişim Ülper (2024), yabancılara Türkçe öğretiminde sözcüksel yoğunluk Erarslan (2025) şeklinde sıralanabilir.

Ulusal alan yazında sözcüksel yoğunluk üzerine yapılan çalışmaların sınırlı olduğu, mevcut araştırmaların ise daha çok kitaplarda yer alan metinlerin söz varlığı özelliklerini incelemeye odaklandığı görülmektedir. Bu durum, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan materyallerde sözcüksel yoğunluğun okuduğunu anlama, sözcük dağarcığı geliştirme, düzeye uygunluğu gibi süreçlerde belirleyici bir unsur olmasına rağmen yeterince incelenmediğini göstermektedir.

Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PİKTES), Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup ders kitapları, çalışma kitapları, hikâye serileri, dijital içerikler, sosyal uyum materyalleri ve değerlendirme araçları gibi çeşitli eğitim materyallerini kapsamaktadır. Bu materyaller, öğretmenler ve eğitim uzmanlarının katkılarıyla, ihtiyaç analizlerine dayanarak geliştirilmekte ve okullarda uygulanmaktadır. Bu bağlamda, PİKTES projesi kapsamında hazırlanan Salih Hikâye Serisi'nin sözcüksel yoğunluk açısından değerlendirilmesi, hem alan yazındaki bu boşluğu doldurmaya katkı sağlayacak hem de yardımcı materyallerin dil öğreniminde düzeye uygunluğunu nesnel ölçütlerle incelemeye olanak tanıyacaktır.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, Salih Hikâye Serisi'nde yer alan metinlerin sözcüksel yoğunluklarını belirlemek ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda söz konusu serinin öğrenci düzeyine uygunluğunu tartışmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

1. Salih Hikâye Serisi'ndeki metinlerin içerik sözcük sayısı ve toplam sözcük sayısı görünümü nasıldır?
2. Salih Hikâye Serisi'ndeki metinlerde sözcüksel yoğunluk değerlerinin görünümü nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışmada, Salih Hikâye Serisi'nin sözcüksel yoğunluk oranını tespit edebilmek için, nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği betimsel bir yöntem tercih edilmiştir. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği

araştırmadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.37). Betimsel yöntem, incelenen hikâye serisinin sözcüksel yoğunluk durumunu ortaya koymak bakımından araştırmacının doğasına en uygun yöntemdir.

Araştırmanın Veri Kaynakları

Bu araştırmada veri kaynağı olarak PIKTES projesi kapsamında hazırlanan Salih Hikâye Serisi kullanılmıştır. Çalışmaya dâhil edilen toplam on hikâye kitabı, seçkisiz olmayan örnekleme türlerinden ‘uygun örnekleme’ yaklaşımı doğrultusunda belirlenmiştir. “Uygun örnekleme veya elverişli örnekleme olarak adlandırılan bu örnekleme, zaman, para ve iş gücü kaybını önlemektedir. Uygun örneklem, araştırmacının kolaylıkla ulaşabileceği örneklemden verilerin toplanmasıdır” (Büyüköztürk vd., 2021, s. 95). Söz konusu kaynaklar, Tablo 1’de sırasıyla belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Veri Kaynakları

No.	Hikâye Adı
1.	Salih Okula Başlıyor
2.	Salih Evde
3.	Salih Köyde
4.	Salih’in Bayram Ziyareti
5.	Salih Oyun Oynuyor
6.	Salih Hasta
7.	Salih Tabiat ve Hayvan Müzesinde
8.	Salih’in Bir Günü
9.	Salih Çarşıda
10.	Salih’in Seyahat Günlüğü

Verilerin Toplanması

Bu araştırma için en uygun veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.189). Bu doğrultuda, PIKTES kapsamında hazırlanan Salih Hikâye Serisi’ne ait on hikâye kitabındaki metinler Microsoft Word’e aktarılmış; aktarım sırasında sayfa numaraları, görseller ve kitap sonundaki etkinlik bölümleri çalışmaya dâhil edilmemiştir. Her kitap için aşağıdaki doküman analizi formu kullanılmış; metinde geçen sözcükler, içerik sözcükleri ile çalışır (toplam) sözcükler şeklinde sınıflandırılarak ilgili gruplara yerleştirilmiştir.

Tablo 2. Doküman Analizi Formu

Kitap Adları	Toplam (çalışır)Sözcükler							Ünlem- Kalıp İfadeler
	İçerik Sözcükleri				Bağlaç	Zamir	Edat	
	İsim	Fiil	Sıfat	Zarf				
Salih Okula Başlıyor-1								

Verilerin Analizi

Çalışmada PIKTES kapsamında hazırlanan Salih Hikâye Serisi, betimsel analiz yöntemine göre incelenmiştir. Betimsel analiz, önceden belirlenmiş bir çerçeve doğrultusunda nitel verilerin düzenlenmesi, elde edilen bulguların ortaya konması ve yorumlanması süreçlerini içeren bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Salih Hikâye Serisi’nde yer alan sözcükler, incelenirken Baş’ın (2011) çalışmasındaki söz varlığı ölçütleri esas alınmıştır. Bu ölçütler, aşağıda belirtilmiştir.

Sözcüklerin, yalnızca biçimsel özelliklerine göre ele alınmaması gerektiğini vurgulayarak, analizlerde sözcük tabanlarının esas alınmasının daha sağlıklı sonuçlar vereceğini ifade etmiştir. Özellikle çekim eklerinin sözcükten ayrılmadığı durumlarda aynı kökten gelen çok sayıda sözcüğün ayrı birer birim gibi görünerek sözcük sayısını gereksiz biçimde artırdığını ve bunun birtakım sorunlara yol açabileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada da çekim ekleri silinerek sözcükler taban biçimleri

üzerinden değerlendirilmiş, çekim ekleri ayıklanmış ve sözcükler kök ya da gövde hâllerleriyle ilgili gruplara yerleştirilmiştir.

Gerekli görülen durumlarda özel isimlerle ilgili analiz dışında bırakılabileceğini belirtmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan bu hikâye serisinde de çok sayıda özel isimler tespit edilmiştir. Ancak özel isimlerin zaman zaman yanıltıcı sonuçlar doğurabileceği uyarısı dikkate alınmış ve değerlendirmeler buna göre yapılarak özel isimler çalışma kapsamı dışında tutulmuştur.

“baş göz ol-” deyiminin “baş, göz, ol-” biçimlerinin tek tek anlamlarıyla ilişkili olmadığını, bütün olarak “evlenmek” anlamı taşıdığını ifade etmiştir (s. 53). Bu nedenle çalışmada kalıp ifadeler, varsa deyimler parçalanmadan ele alınarak uygun sözcük grubuna eklenmiştir.

Çalışmada, ikilemeler için deyim ve atasözleri kadar güçlü bağdaştırıcılar olmadıklarını ancak kalıplaşmış birimler olduğunu; örneğin “dere tepe” ifadesinin “inişli çıkışlı” bir durumu temsil etmesi dolayısıyla bu tür ifadelerin ayrı ayrı verilmemesi gerektiğini vurgulamıştır (s. 53). Dolayısıyla araştırmada da bu tür ifadeler bir bütün olarak ele alınmıştır.

Araştırmada Türkçedeki ünlemlerin listeye dâhil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla hikâye serisinde yer alan “merhaba, alo” gibi ünlem niteliğindeki sözcükler, uygun sözcük grubuna eklenmiştir.

Çalışmada tarih ve saat gibi ifadelerin parçalanmadan bir bütün olarak ele alınması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla bu tür ifadeler, bir bütün olarak değerlendirilmiştir (ör. 09.00).

Yardımcı eylemle oluşturulan birleşik fiiller tek bir sözcük birimi kabul edilerek fiil grubuna dâhil edilmiştir (ör. kahvaltı et-, yardımcı ol-).

Olumsuzluk ekleri (-ma / -me) çekim eki kapsamında değerlendirildiğinden inceleme sırasında çıkarılarak sözcükler, taban biçimine dönüştürülmüştür.

Edat ve bağlaç gibi işlevsel birimlerin dilin temel unsurları olduğu, bu tür sözcüklerin dışarıda bırakılmasının istatistiksel sonuçları değiştirebileceğini ifade edildiğinden; “Ya / ya da”, “hem / hem de” gibi bağlaçlar kalıp hâllerinde alınarak uygun sözcük grubuna eklenmiştir.

Hikâye serisinde geçen sıfat-fiil ve zarf-fiil ekleri, kalıcı isim oluşturmayanlar için çekim eki sayılarak ayıklanmış; yalnızca kalıcı isim niteliği taşıyan örnekler (okur, yazar, düşünür vb.) ayrı bir sözcük birimi olarak ele alınmıştır. Bu yaklaşım, Baş’ın “gelen, gelesi, gelmez...” gibi örnekleri aynı kökten geldikleri ve anlam açısından ek bir bilgi katmadıkları için ayrı sözcük olarak değerlendirmeye gerek olmadığı yönündeki açıklamasıyla uyumludur (2011, s. 35). Karadağ (2005), Kurudayıoğlu (2005), Baş (2006), Pilav (2008) ve Eğilmez (2010) de benzer görüşler bildirmiştir.

Eşitlik hâli eki (-ca / -ce) ve vasıta hâli eki (-la / -le) barındıran sözcükler ile cümlede zarf işlevi üstlenen birimler, ekleriyle birlikte ilgili gruba yerleştirilmiştir. Kırca’nın araştırmasında da bu ekleri taşıyan sözcüklerin ayrı bir sözcük olarak kabul edildiği belirtilmektedir (1992’den akt. Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2005).

Bütün bu ölçütlere ek olarak soru ekleri “mı, mi, mu, mü”, bazı sesler (mööö, tısss, hav hav, miyav) çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca bazı ifadeler, tek bir sözcük olarak ele alınmıştır. (ör. çizgi film, bir hafta önce, 1 kilogram)

Salih Hikâye Serisi’nin sözcüksel yoğunluklarını hesaplamak için Laufer & Nation’un (1995) çalışmasında yer alan (İçerik Sözcükler x 100:Çalışır (Toplam) Sözcük] formülü kullanılmıştır.

Salih Hikâye Serisi'nin sözcüksel yoğunluk hesaplaması yapıldıktan sonra Ure'nin çalışmasındaki sözcüksel yoğunluk sınıflandırması esas alınmıştır (1971'den akt. Syarif, 2018, s.20). Tablo 3'te bu sınıflandırma gösterilmiştir.

Tablo 3. Sözcüksel Yoğunluk Düzeyleri

Aralık	Yoğunluk Düzeyi
>70 %	Çok yoğun / Çok yüksek
61-70 %	Yoğun / Yüksek
51-60 %	Az yoğun / Orta
41-50 %	Yoğun değil / Düşük

Sözcük sayımları için herhangi bir analiz programı kullanılmamış olup sayım işlemleri, araştırmacı tarafından tek tek el ile sayılmıştır.

Araştırma Verilerinin Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla çalışmanın amacı, araştırma soruları ve kullanılan yöntem detaylı bir şekilde açıklanmış, ilgili dokümanlar tek tek incelenerek değerlendirilmiştir. Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini güçlendirmek için Türkçe eğitimi alanında uzman iki kişi, kitaplardan birini baştan sona doküman inceleme formuna uygun olarak değerlendirmiştir. Elde edilen sonuçların araştırmacının bulgularıyla tutarlılığı Miles ve Huberman'ın (1994) yöntemiyle belirlenmiş, araştırmacılar arası uyum ise kodlayıcılar arası güvenilirlik formülü “[uzlaşılan temalar / (uzlaşılan + uzlaşılmayan temalar)] × 100” kullanılarak hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda %90 oranında bir görüş birliği elde edilmiştir; literatüre göre kodlayıcılar arası uyumun %80'in üzerinde olması güvenilir kabul edilmektedir (Miles & Huberman, 1994, s. 64).

Bulgular

Salih Hikâye Serisi'ndeki Metinlerin İçerik Sözcük Sayısı ve Toplam Sözcük Sayısı Görünümü

Salih Hikâye Serisi'nde sözcüksel yoğunluk hesaplamasına temel oluşturan içerik sözcükler ve çalışır (toplam) sözcüklere ilişkin bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Salih Hikâye Serisi'nin İçerik Sözcük, Toplam (Çalışır) Sözcük Dağılımı

Kitap Adları	Toplam (çalışır)Sözcükler							Ünlem- Kalıp İfadeler
	İçerik Sözcükleri				Bağlaç	Zamir	Edat	
	İsim	Fiil	Sıfat	Zarf				
Salih Okula Başlıyor-1	74	28	20	13	7	27	-	5
Salih Evde -2	108	73	5	11	26	2	-	4
Salih Köyde-3	183	73	36	34	42	26	2	13
Salih Bayram Ziyareti -4	168	92	10	38	37	25	5	22
Salih Oyun Oynuyor-5	163	124	32	45	30	27	4	13
Salih Hasta-6	142	105	23	43	23	13	7	17
Salih Tabiat ve Hayvan-7	244	104	99	49	38	47	13	10
Salih'in Bir Günü-8	196	136	27	69	35	35	5	26
Salih Çarşıda-9	214	147	36	47	47	29	6	24
Salih'in Seyahat Günlüğü-10	146	126	65	63	37	43	4	13

Tablo 4. incelendiğinde, “Salih Okula Başlıyor” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 174 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 74 isim, 28 fiil, 20 sıfat ve 13 zarf olmak üzere toplam 135 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 7 bağlaç, 27 zamir ve 5 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise kullanılmadığı tespit edilmiştir.

“Salih Evde” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 229 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 108 isim, 73 fiil, 5 sıfat ve 11 zarf olmak üzere toplam 197 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 26 bağlaç, 2 zamir ve 4 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise kullanılmadığı tespit edilmiştir.

“Salih Köyde” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 409 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 183 isim, 73 fiil, 36 sıfat ve 34 zarf olmak üzere toplam 326 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 42 bağlaç, 26 zamir ve 13 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise 2 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

“Salih Bayram Ziyareti” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 397 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 170 isim, 92 fiil, 10 sıfat ve 35 zarf olmak üzere toplam 308 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 39 bağlaç, 25 zamir ve 22 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise 3 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

“Salih Oyun Oynuyor” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 439 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 163 isim, 124 fiil, 32 sıfat ve 45 zarf olmak üzere toplam 364 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 30 bağlaç, 27 zamir ve 13 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise 4 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

“Salih Hasta” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 373 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 1442 isim, 105 fiil, 23 sıfat ve 43 zarf olmak üzere toplam 313 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 23 bağlaç, 13 zamir ve 17 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise 7 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

“Salih Tabiat ve Hayvan” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 604 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 244 isim, 104 fiil, 99 sıfat ve 49 zarf olmak üzere toplam 496 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 38 bağlaç, 47 zamir ve 10 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise 13 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

“Salih’in Bir Günü” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 529 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 196 isim, 136 fiil, 27 sıfat ve 69 zarf olmak üzere toplam 428 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 35 bağlaç, 35 zamir ve 26 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise 5 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

“Salih Çarşıda” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 550 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 214 isim, 147 fiil, 36 sıfat ve 47 zarf olmak üzere toplam 444 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 47 bağlaç, 29 zamir ve 24 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise 6 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

“Salih’in Seyahat Günlüğü” adlı hikâye kitabında toplam sözcük sayısının 497 olduğu belirlenmiştir. Metindeki içerik sözcükleri değerlendirildiğinde 146 isim, 126 fiil, 65 sıfat ve 63 zarf olmak üzere toplam 400 içerik sözcüğünün yer aldığı görülmektedir. Toplam sözcük grubuna dâhil

edilen diğer sözcük türleri incelendiğinde ise metinde 39 bağlaç, 41 zamir ve 13 ünlem / kalıp ifade bulunduğu, edatın ise 4 kez kullanıldığı tespit edilmiştir.

Salih Hikâye Serisi'ndeki Metinlerde Sözcüksel Yoğunluk Değerlerinin Görünümü

Salih Hikâye Serisi'ndeki metinlere ait sözcüksel yoğunluk değerlerinin genel görünümü Tablo 4'te verilmiştir:

Tablo 4. Salih Hikâye Serisi'ndeki Metinlere Ait Sözcüksel Yoğunluk Değerleri

Kitap Adları	Sözcüksel Yoğunluk %
Salih Okula Başlıyor-1	77,58
Salih Evde -2	86,02
Salih Köyde-3	79,70
Salih Bayram Ziyareti -4	77,58
Salih Oyun Oynuyor-5	83,10
Salih Hasta-6	83,10
Salih Tabiat ve Hayvan-7	82,11
Salih'in Bir Günü-8	80,90
Salih Çarşıda-9	80,72
Salih'in Seyahat Günlüğü-10	80,48

Tablo 4. incelendiğinde “Salih Okula Başlıyor” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %77,58 olduğu görülmektedir.

[İçerik Sözcük Sayısı \times 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

“Salih Evde” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %86,02 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı \times 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

“Salih Köyde” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %79,70 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı \times 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

“Salih Bayram Ziyareti” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %77,58 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı \times 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

“Salih Oyun Oynuyor” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %83,10 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı \times 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

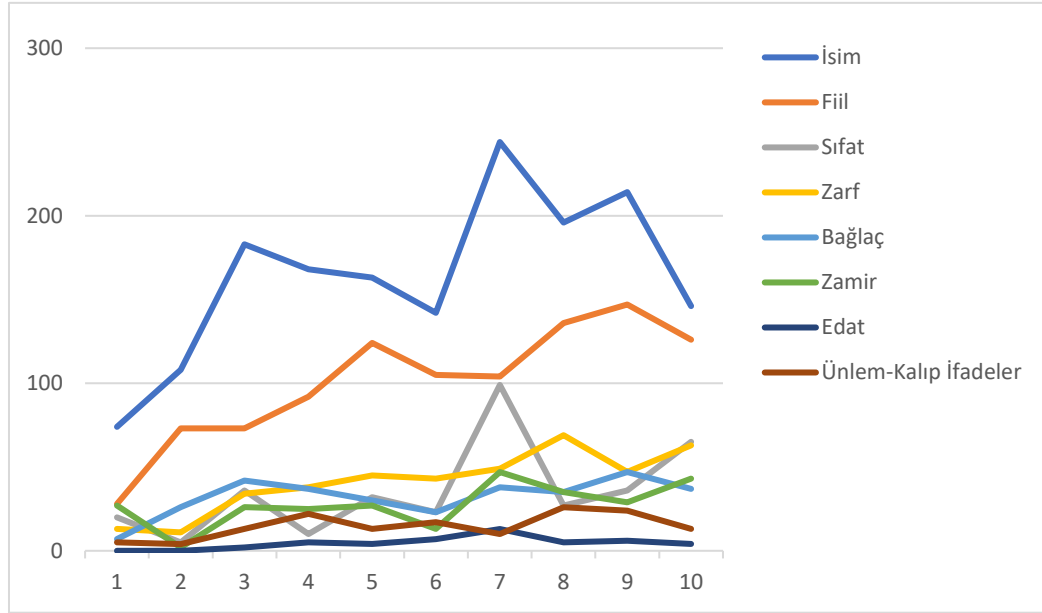
“Salih Hasta” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %83,10 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı \times 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

“Salih Tabiat ve Hayvan” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %82,11 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı \times 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

“Salih'in Bir Günü” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %80,90 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı \times 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

“Salih Çarşıda” adlı hikâye kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %80,72 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı × 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

“Salih’in Seyahat Günlüğü” kitabının sözcüksel yoğunluk değerinin %80,48 olduğu görülmektedir. [İçerik Sözcük Sayısı × 100: Toplam (Çalışır) Sözcük] formülüne göre elde edilen bu oran, hikâyenin sözcüksel yoğunluğunun, oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 1. Çalışır (Toplam) Sözcüklerinin Genel Görünümü

Şekil 1. incelendiğinde, çalışır (toplam) sözcükler arasında isimlerin, Salih Serisi'nin tüm kitaplarında en yüksek dağılıma sahip tür olduğu tespit edilmiştir. Özellikle 3, 7 ve 9. kitaplarda belirgin bir artış gösterdiği görülmektedir. Fiiller, isimlerden sonra en sık kullanılan sözcük türü olup 5, 8 ve 9. kitaplarda düzenli bir artış sergilemektedir. Sıfat ve zarfların kullanım sıklıkları orta düzeyde seyretmekle birlikte 7. kitapta dikkat çekici bir yükseliş gözlenmiştir. Zamir, bağlaç ve edat gibi işlevsel sözcüklerin dağılımları ise tüm kitaplarda düşük düzeyde kalmış; yalnızca zamirlerde 7. kitapta sınırlı bir artış ortaya çıkmıştır. Ayrıca, ünlem ve kalıp ifadelerin kullanımının sınırlı olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, serideki çalışır (toplam) sözcüklerin dağılımının türler arasında belirgin farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada Salih Hikâye Serisi'nin on kitabı; içerik sözcükleri, çalışır (toplam) sözcükleri ve sözcüksel yoğunluk bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular, serinin içerik sözcükleri açısından genel olarak zengin; bağlaç, zamir, edat ve ünlem-kalıp ifadeleri bakımından sınırlı; sözcüksel yoğunluk bakımından ise yüksek / yoğun bir dil kullanımına sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin metinleri anlama sürecini doğrudan etkileyebilmektedir.

Birinci kitapta isimlerin 74, fiillerin 28, sıfatların 20 ve zarfların 13 kez kullanıldığı görülmektedir. İsimlerin belirgin üstünlüğü, olayların yeni bir karakter ve yeni bir mekân etrafında şekillenmesinden kaynaklanmaktadır. Okul, sınıf, arkadaş ve öğretmen gibi somut kavramların yoğun kullanımı isim sayısını artırmıştır. Türkçede isim türünün diğer türlere kıyasla daha sık kullanıldığı yönündeki tespit, Karadüz'ün (2004) çalışmasıyla uyumludur. Fiil sayısının sınırlı, ancak ikinci sırada olması, olay örgüsünün dar kapsamlı yapısına bağlanabilir. Fiillerin Türkçe anlatımda temel tür

olduğunu belirten Hengirmen'in (2009, s.169) vurgusu bu yapıyı desteklemektedir. Bağlaç, zamir, edat ve ünlem-kalıp ifadelerinin azlığı ise dikkat çekicidir; özellikle bağlaçların sınırlı olması öğrencilerin bağlamsal geçişleri takip etmesini zorlaştırabilir. Kitabın sözcüksel yoğunluğunun %70'in üzerinde olması, başlangıç düzeyinde olmasına rağmen metnin yüksek bilgi yükü taşıdığını göstermektedir. Nitekim D-AOBM'de de "Bilgi yoğunluğu genellikle bir metni anlamının önünde engeldir" ifadesi yer almaktadır (s.125).

İkinci kitapta isimlerin 108, fiillerin 73, sıfatların 5 ve zarfların 11 kez kullanıldığı görülmektedir. İsimlerin yüksek oluşu, metnin günlük yaşam bağlamındaki somut kavramlara odaklanmasıyla ilişkilidir. Ev, aile bireyleri, eşyalar ve rutin davranışları ifade eden sözcüklerin çoğunlukla isim türünde olması dağılımı doğallaştırmaktadır. Fiillerin ikinci sırada yer alması olay örgüsünün sınırlı eylem çeşitliliğine dayanmasından kaynaklanmaktadır. Sıfatların yalnızca 5 kez kullanılması dikkat çekicidir. Çünkü sıfatlar, varlıkların niteliklerini belirlemede temel bir işlev üstlenmektedir (Johanson ve Aslan, 2004, s.6). Ancak metindeki sıfat azlığı literatürde sıfatların tasvir açısından önemine aykırı bir görünüm sergilemektedir. Zarfların azlığı da metinde geçen eylemlerin niteliklerinin sınırlı betimlendiğini göstermektedir. Zarflar, bir metindeki olaylar arasındaki geçişi anlamlı hale getiren bir sözcük türüdür. Bağlaç, zamir, edat ve ünlem-kalıp ifadelerinin düşük düzeyde oluşu özellikle bağlaçların kullanım azlığı öğrencilerin anlam ilişkilerini kurmasını güçleştirebilir. Kitabın sözcüksel yoğunluğunun %70'in üzerinde olması, öğrencinin metindeki kavramlar arası bağlantıları çözme süresini uzatarak özellikle başlangıç seviyesindeki bireylerde anlamlandırma güçlüğüne ve okuma akışının kesintiye uğramasına yol açabilir.

Üçüncü kitapta isimlerin 183, fiillerin 73, sıfatların 36 ve zarfların 34 kez kullanıldığı görülmektedir. İsimlerin baskınlığı, köy, akraba ve çevre unsurlarının yoğun biçimde işlenmesine bağlanabilir. Barın'ın (2003, s. 311) organ adları, akrabalık adları, günlük yaşam sözcükleri ve temel isim-fiil öğretiminin önemine yönelik vurgusu bu dağılımla uyumludur. Fiillerin 73 kez kullanılması, köy yaşamındaki belirgin eylemlerin metne yansımalarıyla ilişkilidir. Türkçede fiillerin temel tür olarak kabul edildiğini belirten Hengirmen'in (2009) görüşü burada da karşılık bulmaktadır. Sıfatların 36 ve zarfların 34 kez kullanılması betimleyici yönün önceki kitaplara göre arttığını göstermektedir; bu durum öğrenciye zihinsel canlandırma kolaylığı sunmakla birlikte bilişsel yükü artırmaktadır. Bağlaç, zamir, edat ve kalıp ifadelerin sınırlı oluşu ise neden-sonuç ve zaman ilişkilerinin takibini zorlaştırabilir. Sözcüksel yoğunluğun %70'in oldukça üzerinde olması, Johansson'un (2008) içerik sözcüğü artışının bilgi yükünü yükselttiği yönündeki tespitiyle uyumludur.

Bu bağlamda yüksek sözcüksel yoğunluk, öğrencinin bilgi işleme kapasitesini zorlayarak ilişkisel anlamları yakalamayı güçleştirmekte ve metnin bütüncül olarak kavranmasını sınırlayan bir unsur hâline gelmektedir.

Dördüncü kitapta isimlerin 168, fiillerin 92, sıfatların 10 ve zarfların 38 kez kullanıldığı görülmektedir. İsimlerin baskınlığı aile ziyareti, bayram ortamı ve kişiler gibi somut unsurların sık kullanımıyla ilişkilidir. Fiil sayısının 92 gibi yüksek bir değere ulaşması, kitabın olay örgüsünün daha hareketli olduğunu göstermektedir. Sıfatların sınırlı olması betimleme düzeyinin düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Zarfların 38 kez kullanılması ise eylemlerin nasıl ne zaman ve ne ölçüde gerçekleştiğine dair açıklamalara ağırlık verildiğini göstermektedir. Bağlaç, zamir ve edatların sınırlılığı cümleler arası ilişki kurmayı güçleştirebilir. Ayrıca kültürel yoğunluğa rağmen atasözü ve deyim kullanılmaması dikkat çekicidir. Güzel ve Barın'ın (2013, s. 138) deyim, atasözü ve ikilemelerin dil öğretimindeki önemine yönelik vurgusu düşünüldüğünde bu eksiklik anlamlıdır. Sözcüksel yoğunluğun %70'in üzerindeki değeri, metni yoğun bir yapı hâline getirmektedir. Bu durum, öğrencinin metin içi geçişleri

takip etmesini güçleştirerek özellikle işlevsel sözcüklerin azlığıyla birleştiğinde anlama sürecinin daha fazla zihinsel kaynak gerektirmesine neden olmaktadır.

Beşinci kitapta isimlerin 163, fiillerin 124, sıfatların 32 ve zarfların 45 kez kullanıldığı görülmektedir. Fiillerin çok yüksek bir değere ulaşması metnin olay örgüsü bakımından serinin en hareketli kitaplarından biri olduğunu göstermektedir. Oyun teması doğal olarak çok sayıda eylemin metne yansımaya yol açmıştır. Sıfatların 32 ve zarfların 45 kez kullanılması, kitabın hem betimsel hem eylemsel açıdan zengin olduğunu göstermektedir. Zarfların yüksekliği özellikle oyun bağlamında eylem niteliğinin açıklanma gereksinimiyle ilişkilidir. Bağlaç, zamir, edat ve ünlem-kalıp ifadelerinin azlığı metnin bağlantısal yönünü zayıflatabilir ve öğrencinin olay akışını takip etmesini zorlaştırabilir. Sözcüksel yoğunluğun %70'in üzerinde olması, olayların hızlı ve çok yönlü ilerlediği bölümlerde öğrencinin eylemler arasındaki ilişkileri kavramasını güçleştirerek metnin anlaşılabilirliğini azaltan bir etkide bulunmaktadır.

Altıncı kitapta isimlerin 142, fiillerin 105, sıfatların 23 ve zarfların 43 kez kullanıldığı görülmektedir. İsim türünün baskınlığı, hastalık sağlık durumu ve mekân kavramlarının yoğun şekilde geçmesine bağlanabilir. Fiillerin 105 kez kullanılması, hastalık sürecinin ardışık eylemlerle anlatıldığını göstermektedir. Sıfatların 23 ve zarfların 43 kez kullanılması betimsel ve eylem niteliğinin dengeli biçimde sunulduğunu göstermektedir. Bağlaç, zamir ve edatların sınırlılığı metin içi bağların kurulmasını zorlaştırabilir. Sözcüksel yoğunluğun %70'in üzerinde olması, özellikle soyutlaşmaya açık temalar söz konusu olduğunda öğrencinin kavramsal bağlantıları kurmasını zorlaştırarak okuma sürecinde daha fazla bilişsel çaba gerektirebilmektedir.

Yedinci kitapta isimlerin 244, fiillerin 104, sıfatların 99 ve zarfların 49 kez kullanıldığı görülmektedir. Bu kitap, serinin en betimleyici kitabıdır. Doğa ve hayvan temalarının yoğunluğu, isim ve sıfat kullanımını belirgin biçimde artırmıştır. Fiillerin 104 kez kullanılması, doğa gözlemleri ve hayvan davranışlarının sık kullanımıyla ilişkilidir. Betimlemelerin ayrıntılı olması öğrenciye zengin bir bağlam sunarken bilişsel yükü artırmaktadır. Bağlaç, zamir, edat ve ünlem-kalıp ifadelerinin sınırlı kalması özellikle yoğun betimleme ile bağlacın az kullanımı birlikte değerlendirildiğinde anlam ilişkilerinin kurulmasının öğrenci tarafından güçleştiği söylenebilir. Sözcüksel yoğunluk, %70'in üzerindedir; yoğun betimlemelerle birleşen bu sözcüksel yoğunluk, öğrencinin zihinsel öğrenme sürecini zorlaştırarak anlamlandırmayı yavaşlatan ve metnin takibini güçleştiren bir etki yaratmaktadır.

Sekizinci kitapta isimlerin 196, fiillerin 136, sıfatların 27 ve zarfların 69 kez kullanıldığı görülmektedir. İsimlerin baskınlığı günlük yaşam, etkinlikler ve zaman ifadelerinin yoğun kullanımına dayanmaktadır. Fiillerin 136 kez kullanılması, bir günün akışını oluşturan ardışık eylemlerin yoğun aktarımından kaynaklanmaktadır. Sıfatların 27, zarfların 69 kez kullanılması eylemlerin zaman, biçim ve ölçü bakımından ayrıntılandırıldığını göstermektedir. Zarfların yüksekliği, öğrenciye bağlam sağlamasına rağmen bilişsel yükü artırabilir. Bu kitapta bağlaç, zamir ve edat kullanımının sınırlı olmasına karşın önceki kitaplara göre ünlem-kalıp ifadelerinin belirgin biçimde arttığı görülmektedir. Bu artışın temel nedeni diyalogların yoğun biçimde kullanılmasıdır. Diyaloglar, doğal konuşma akışında yer alan ünlem ifadelerini artırmakta ve metnin sözlü anlatım niteliğini güçlendirmektedir. Sözcüksel yoğunluğun %70'in üzerinde olması ise yine bu metnin de yine oldukça yoğun bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu derece yüksek yoğunluk, özellikle ardışık eylemlerin sıralandığı metinlerde öğrencinin olay örgüsünü takip etme sürecini güçleştirerek bilişsel yükü daha da artırabilmektedir.

Dokuzuncu kitapta isimlerin 214, fiillerin 147, sıfatların 36 ve zarfların 47 kez kullanıldığı görülmektedir. İsimlerin yüksekliği daha çok çarşı temasıyla ilgilidir; nesnelere, mekânlar, ürünler gibi

somut kavramlar, isim kullanımını artırmıştır. Fiillerin 147 gibi çok yüksek bir değere sahip olması, bu kitabı serinin en hareketli kitaplarından biri hâline getirmiştir. Alışveriş bağlamında çok sayıda eylem gerçekleştiğinden fiil sayısı doğal olarak artmıştır. Özellikle diyalog sıklığı bu durumu artıran unsurlardan biri olmuştur. Sıfatların 36, zarfların 47 kez kullanılması, metnin betimsel yönünün dengeli olduğunu göstermektedir. Öğrenci hem nesnelerin nitelikleri hem de eylemlerin nasıl gerçekleştiği konusunda ayrıntılarla karşılaşmaktadır. Bağlaç, zamir ve edatların düşük düzeyde olması, metindeki ilişkilerin yeterince belirgin bağlarla kurulmadığını göstermektedir. Bu durum öğrencinin metni takip etmesini güçleştirebilir. Sözcüksel yoğunluk hesaplandığında oran %70 üzerindedir. Bu yoğunluk düzeyi, diyalog ve eylem çeşitliliğinin fazla olduğu metinlerde öğrencinin ilişkisel anlamları kurmasını zorlaştırarak okuma sürecini bilişsel açıdan daha zahmetli hâle getirmektedir.

Onuncu kitapta isimlerin 146, fiillerin 126, sıfatların 65 ve zarfların 63 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Seyahat günlüğü temasının çok sayıda mekân, nesne, kavram ve diyalog içermesi, özellikle isim kullanımının artmasına yol açmıştır. Fiillerin 126 gibi yüksek bir sıklıkla yer alması ise yolculuk sürecinin ardışık eylemler üzerinden aktarılmasıyla ilişkilidir. Sıfat ve zarfların diğer kitaplara göre daha yoğun kullanılması, metni serinin en betimleyici ve ayrıntılı kitaplarından biri hâline getirmektedir. Seyahat bağlamının doğası gereği mekân, durum ve hareketlerin ayrıntılı biçimde tanımlanması bu yoğunluğu desteklemektedir. Ancak bu betimsel zenginlik, özellikle başlangıç düzeyindeki öğrenciler için bilişsel yükü artırabilir. Bu nedenle bağlaç, zamir ve edat gibi işlevsel sözcüklerin kullanım sıklığı önem kazanmaktadır. Nitekim onuncu kitapta bu tür sözcüklerin diğer kitaplara kıyasla daha fazla kullanıldığı görülmekte; bu durum, kitapların zorluk düzeyinin ilerlemesiyle işlevsel sözcüklerin de doğal olarak artması ve dilsel farkındalığın gelişmesiyle uyumludur (Laufer & Nation, 1995; Read, 2000). Metnin sözcüksel yoğunluğunun %70'in üzerinde olması, özellikle mekân ve hareket çeşitliliğinin yoğun olduğu anlatılarda öğrencinin dikkatini bölerek anlam bütünlüğü kurmasını güçleştirebilmekte ve ek bilişsel yük oluşturabilmektedir.

Serinin tüm kitaplarında içerik sözcüklerinin, çalışır (toplam) sözcüğe oranla daha fazla olması, bağlaç, zamir, edat sözcüklerinin sınırlı olması ve sözcüksel yoğunluk oranının %70'in üzerinde seyretmesi; metinlerin detaylı, yoğun ve bilişsel açıdan zorlayıcı bir yapıya sahip olduğunu göstermekte, bu durumun özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler için anlama sürecini güçleştirebileceği anlaşılmaktadır.

Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan materyallerin, içerik sözcükleri açısından zengin olması olumlu bir özellik olarak gözüke de sözcüksel yoğunluğu yükselttiği için öğrencide bilişsel yük oluşturabilir. Bu nedenle özellikle başlangıç ve orta düzey öğrenciler için metinlerde bilgi yükünü dengeleyen bağlaç, zamir, edat gibi sözcük türlerinin daha sık kullanılması önemlidir.

Yardımcı materyallerde işlevsel sözcüklerin kullanım azlığı, öğrencinin cümleler arası ilişkileri ve metin akışını takip etmesini zorlaştırır. Dolayısıyla öğrencinin okuduğu metin, anlaşılabilirlikten uzaklaşır. Materyal geliştirenler bu konuya dikkat etmelidir.

Metinlerde bağlaç, zamir ve edat kullanımının yanı sıra ünlem ifadelerinin artırılması, özellikle diyaloglarla birlikte doğal konuşma akışını desteklediği gibi öğrenci de bilişsel yükü de hafifletir.

Kitapların zorluk düzeyine göre işlevsel sözcükler ve içerik sözcükleri kademeli olarak artırılmalıdır.

Atasözü, deyim ve ikilemelerin sınırlı kullanımı, kültürel öğrenim açısından eksik kalabilir. Çünkü yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tek hedef Türk dilini öğretmek değildir. Aynı zamanda

dile ait kültürü ve değerleri de öğretmek amaçlanmaktadır. Dolayısıyla önemli kültürel öğeler, küçük notlar, kısa açıklamalar diyaloglar yoluyla metne eklenebilir.

Destek ve Teşekkür

Süreçteki desteği için Prof. Dr. Gülnur Aydın hocama; çok teşekkür ederim.

Etik Beyanı

Çalışmada *Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*'nde belirtilen temel ilkelerin tamamına uyulduğunu, bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerden hiçbirinin yapılmadığını beyan ederiz.

Etik Kurul İzni

Araştırma, doküman analiz çalışmasıdır.

Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Literatür çalışması yapılmıştır.

Yazar Katkı Oranı

Tek yazar tarafından yapılmıştır.

Çıkar Çatışması

Herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Yapay Zekâ Kullanımı

Yapay zekâdan yararlanılmamıştır.

Telif Hakkı

Bezgek Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi'nde yayımlanan çalışmalar Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Paylaşımı

Bu çalışma kapsamında elde edilip analiz edilen veriler talep edilmesi hâlinde yazarlardan talep edilebilir.

Kaynaklar

- Adıgüzel, M. S. (2004). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Yeryüzü Yayınları.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728-749.
- Alyılmaz, S. (2018). Türkçe öğretiminde hedef kitlenin / “öğrenen”in önemi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2452-2463. <http://dx.doi.org/10.7884/teke.4368>
- Amer, M. A. B. (2021). Lexical density and readability of secondary stage English textbooks in Jordan. *International Journal for Management and Modern Education*, 2(2), 11-20.
- Avrupa Konseyi. (2020). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme tamamlayıcı cilt*. Avrupa Konseyi Yayınları. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_cefr_tr.pdf
- Aytaş, G. (2022). Kelime hazinesini geliştirmede önem verilmesi gereken hususlar. M. Çifçi Ed., *Türkçe öğretiminde söz varlığı üzerine incelemeler* içinde (ss. 257-269). TDK Yayınları.

- Baş, B. (2006). *1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Baş, B. (2011). Söz varlığı ile ilgili çalışmalarda kullanılacak ölçütler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 29, 27-61.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları.
- Eğilmez, N. İ. (2010). *İlköğretim Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarına aktarımı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Erarslan, B. (2025). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi materyallerinde sözcüksel yoğunluk: Gazi TÖMER hikâye seti örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi.
- Fadhil, A., Gunawan, W., & Wirza, Y. (2023). Lexical density in EFL Indonesian textbooks: A comparative analysis. *Journal of Applied Linguistics and Literacy*, 7(1), 121-136. <http://dx.doi.org/10.25157/jall.v7i1.9727>
- Fadhillah, Y. (2018). Analyzing lexical density of English reading texts in Pathway to English textbook for senior high school grade [Unpublished master's thesis]. Islamic University.
- Güzel, A., & Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Akçağ Yayınları.
- Hanafiah, R., & Yusuf, M. (2016). Lexical density and grammatical intricacy in linguistic thesis abstract: A qualitative content analysis. *English Education International Conference*, 1(2), 43-46.
- Hengirmen, M. (2009). *Dilbilgisi ve dilbilimi terimleri sözlüğü*. Engin Yayınları.
- Johanson, L., & Aslan, S. (2004). Güney Sibiry Türkçesinde isimler ve sıfatlar. *Bilig*, (29), 1-27.
- Johansson, V. (2008). Lexical diversity and lexical density in speech and writing: A developmental perspective. *Working Papers*, 53, 61-79.
- Karadağ, Ö. (2005). *İlköğretim I. kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Karadüz, E. (2004). *İlköğretim okulları sekizinci sınıf öğrencilerinin sözcük türlerini öğrenme ve kullanma düzeyleri ile kavram edinimleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Kembaren, F. R., & Aswani, A. N. (2022). Exploring lexical density in The New York Times. *Journal of English Language Literature and Teaching*, 7(2), 109-119. <https://doi.org/10.32528/ellit.v7i2.8795>
- Kurudayıoğlu, M. (2005). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kurudayıoğlu, M., & Karadağ, Ö. (2005). Kelime hazinesi çalışmaları açısından kelime kavramı üzerine bir değerlendirme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 293-307.
- Laufer, B. (1991). The development of L2 lexis in the expression of the advanced learner. *The Modern Language Journal*, 75(4), 440-448. <https://doi.org/10.2307/329493>
- Laufer, B., & Nation, P. (1995). Vocabulary size and use: Lexical richness in L2 written production. *Applied Linguistics*, 16(3), 307-322. <http://doi.org/10.1093/applin/16.3.307>

- Li, X., & Zhang, H. (2021). Developmental features of lexical richness in English writings by Chinese L3 beginner learners. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-11.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Nasseri, M., & Thompson, P. (2021). Lexical density and diversity in dissertation abstracts: Revisiting English L1 vs. L2 text differences. *Elsevier*, 47, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.asw.2020.100511>
- Nesia, B. H., & Ginting, S. A. (2014). Lexical density of English reading texts for senior high school. *Transform Journal of English Language Teaching and Learning*, 2(3), 1-14.
- Noviyenty, L. (2021). Analysis of English Alive textbook in terms of genres and lexical density. *Al-Ishlah Jurnal Pendidikan*, 13(2), 799-812. <https://doi.org/10.35445/alishlah.v13i2.587>
- Pilav, S. (2008). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin söz varlığı üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Prawianto, A., & Bram, B. (2020). Adjective and noun clause lexical density in an English textbook for senior high school students. *Getsempena English Education Journal*, 7(2), 255-268.
- Read, J. (2000). *Assessing vocabulary*. Cambridge University Press.
- Sâri, N. E. (2021). An analysis of lexical density and grammatical intricacy on scientific articles. *Jurnal Griya Cendikia*, 6(2), 308-318. <https://doi.org/10.47637/griya-cendikia.v6i2.106>
- Susoy, Z. (2023). Lexical density, lexical diversity and academic vocabulary use: Differences in dissertation abstracts. *Journal of English Language Pedagogy Literature and Culture*, 8(2), 198-210.
- Syrarif, H. (2018). Lexical density vs. grammatical intricacy: How are they related? *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 276, 16-22. <https://doi.org/10.2991/icoelt-18.2019.3>
- Tömen, M. (2016). *The relationship between vocabulary size, lexical diversity, lexical density and EFL writing scores: A cross-sectional study* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Ure, J. (1971). Lexical density and register differentiation. *Contemporary Educational Psychology*, 5, 96-104.
- Ülper, H. (2023). *Sözcük ve öğretimi*. Pegem Akademi.
- Ülper, H. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Özbek ve Kazak öğrencilerin sözcüksel varsıllık gelişimlerine ilişkin saptamalar. *International Journal of Language Academy*, 49(49), 104-128. <https://doi.org/10.29228/ijla.73495>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Zhang, H. P., Chen, M., & Li, X. L. (2021). The developmental features of lexical richness in English writings by Chinese beginner learners. *Frontiers in Psychology*, 12, 665988. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.752950>

Extended Abstract

The teaching of Turkish as a foreign language has gained increasing importance in parallel with international mobility, intercultural communication, and Turkey's cultural diplomacy initiatives. The visibility of Turkish among world languages has created a growing need for qualified teaching materials. For this reason, institutions such as Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Türkiye Maarif Vakfı and various TÖMER and DİLMER centers have continued to produce core and supplementary materials. The suitability of these materials for learner level, the quality of vocabulary, and the comprehensibility of texts are considered essential for an effective learning process. Şimşek (2017) emphasizes that the preparation of texts compatible with learners' goals, educational backgrounds, and needs directly affects learning quality. Vocabulary visibility and determining the extent to which learners know the words they encounter are central components of language teaching. Adıgüzel's (2004) well-known statement that "Knowing a language means knowing its words" (p.53) expresses this clearly. Despite this importance, Aytaş (2022) draws attention to the insufficient research on vocabulary levels in teaching materials and their contributions to comprehension. At this point, the concept of lexical richness gains significance. Lexical richness-encompassing lexical density, lexical diversity, and lexical sophistication-serves as a key indicator when evaluating the quality of a text (Read, 2000). Lexical density, defined as the ratio of content words to total words, was first conceptualized by Ure (1971) and later elaborated by Johansson (2008), Read (2000), and Ülper (2023). Because the informational load of a text is largely carried by content words, lexical density is used widely to assess text complexity. Laufer and Nation's (1995) formula is commonly applied in density calculations. Lexical diversity-the ratio of unique words to total words (Read, 2000)-is considered a strong indicator of linguistic development (Li & Zhang, 2021). Lexical sophistication, meanwhile, refers to the proportion of low-frequency or advanced-level words within a text (Read, 2000). Text type, level of formality, the presence of technical terms, and the target audience all influence lexical density. Zhang et al. (2021) note that written texts contain a higher proportion of content words and therefore display higher density. Ure (as cited in Johansson, 2008) states that spoken texts usually have a density below 40%, whereas written texts typically exceed this ratio. According to Ure's classification, 41-50% density is low, 51-60% medium, 61-70% high, and above 70% very high (as cited in Syarif, 2018). Although international studies on lexical density are abundant (Nesia & Ginting, 2014; Fadhillah, 2018; Prawianto & Bram, 2020; Noviyenty, 2021; Amer, 2021; Fadhil et al., 2023), the topic has received limited attention in Turkey. National research generally focuses on learner writings, vocabulary development, or lexical features (Tömen, 2016; Ülper, 2023; Ülper, 2024; Erarslan, 2025). Evaluating lexical density in Turkish teaching materials for foreigners remains a significant gap in the literatür. The Salih Story Series, developed by MEB within the scope of the PIKTES project, constitutes an important supplementary resource in Turkish instruction. Analyzing the series in terms of lexical density contributes both to filling this gap and to objectively examining whether the vocabulary load is appropriate for learners. The study seeks to answer the following research questions:

What are the word counts and total word counts of the texts in the Salih Story Series

What are the lexical density values of the texts in the Salih Story Series?

Method

This study employs a descriptive method within a qualitative research design to identify the lexical density of the Salih Story Series. Qualitative research is defined as a process that uses qualitative data collection techniques such as observation, interviews, and document analysis to reveal events and

perceptions realistically and holistically in their natural context (Yıldırım & Şimşek, 2021, p.37). The descriptive method, therefore, aligns with the purpose of revealing the lexical profile of the series.

The data source consists of ten books from the Salih Story Series produced under the PIKTES project. These books were selected through convenience sampling, a non-random technique that enables easy access to data and prevents unnecessary expenditure of time, money, and effort (Büyüköztürk et al., 2021, p.95). Document analysis, which involves analyzing written materials relevant to the phenomenon under study (Yıldırım & Şimşek, 2021, p.189), served as the primary data collection technique. The texts of the ten books were transferred to Microsoft Word; page numbers, illustrations, and activity sections were excluded. Using a document analysis form for each book, words were classified into content words and function (total) words. For the categorization of vocabulary, Baş's (2011) criteria were adopted. The data were then organized and interpreted using descriptive analysis.

Results and Discussion

Across the ten books, nouns consistently dominate the vocabulary distribution. Themes such as new settings, daily life, village life, family visits, nature, health, shopping, and travel lead to a high concentration of nouns, which are central to meaning construction. Verbs are generally the second most frequent category and rise considerably in more action-packed books, such as Book Five. Adjectives and adverbs vary across the series: while some books contain limited descriptors, others-especially those with nature and travel themes-present a higher number of descriptive elements, increasing the cognitive load. A common characteristic of the series is the limited presence of functional words, including conjunctions, pronouns, and particles. Their scarcity can weaken cohesion, obscure logical relationships, and challenge learners' ability to follow the flow of events. Only in the tenth book does the number of functional words noticeably increase, which aligns with the progression of language level. All ten books exhibit high lexical density, consistently exceeding 70%. This ratio places the texts in the very high density range according to Ure's classification. High density indicates that the texts rely heavily on content words and carry substantial informational load. While this can be beneficial for exposing learners to vocabulary, it may also pose difficulties for comprehension, particularly for learners at early stages of Turkish acquisition. In summary, the analysis shows that the texts in the Salih Story Series are dense, informationally loaded, and cognitively demanding. The dominance of content words and the limited use of functional words may challenge learners' ability to process and comprehend the texts effectively. These findings highlight the need for careful consideration of lexical density when developing materials for learners of Turkish as a foreign language.

Ekler

Ek-1. İncelenen Hikâye Kitaplarına Yönelik İçerik Sözcük ve Toplam Sözcük Dağılımı Örneği

Kitap Adları	Toplam (çalışır) Sözcükler						Ünlem-Kalıp İfadeler	
	İçerik Sözcükleri				Bağlaç	Zamir		Edat
	İsim	Fiil	Sıfat	Zarf				
Salih	Ad	Al-	bir	bugün	de	Ben	-	Günaydın
Okula	Ad	Başla-	Bu	çok	de	Ben		Günaydın
Başlıyor-1	Ad	Bit-	Bu	ön	ile	Ben		hoş.geldin
	Adım	Çal-	Bu	otuz.beş	ve	Ben		Merhaba
	Anne	Çık-	bu	Şimdi	ve	Ben		Merhaba
	Anne	Fırçala-	çok	Nasıl(sın)	ve	Ben		
	Anne	Gel-	Çok	nasılsın?	ve	Ben		
	Anne	Gel-	çok	Nerelisin		Birbirimizi		
	Arkadaş	Gir-	heyecanlı	nerelisin?		Ben		
	Arkadaş	Git-	ilk	çok mutlu		Benim		
	ayak	Git-	iyi	Bugün		Benim		
	Baba	Giy-	iyi	Bugün		Sen		
Baba	Götür-	kaç			Bu			

Burası	Kahvaltı.Et-	Kaç	Bu
Çanta	Kalk-	Mavi	Bu
Çocuk	Memnun.Ol-	mutlu	Ne
Çocuk	Memnun.Ol-	O	Ne
Çocuk	Ol-	sekiz	Ne
Çocuk	Otur-	Şu	Ne
Çocuk	Otur-	şu	Nereli
Ders	Öp-	Tüm	O
Ders	Sev-	yedi	O
Diş	Söyle-		Sabah
El	Tanı-		Sen
Eşya	Tanı-		Sen
Gün	Teşekkür.Et-		Sen
İsim	Teşekkür.Et-		Siz
Kalem	Uyan-		
Kıyafet	Yıka-		
Kitaplık			
masa			
Masa			
okul			
Okul			
Okul			
Okul			
Öğrenci			
Öğrenci			
Öğrenci			
Öğrenci			
Öğrenci			
Öğrenci			
Öğretmen			
Öğretmen			
Öğretmen			
Öğretmen			
Öğretmen			
Öğretmen			
Öğretmen			
Öğretmen			
Öğretmen			
sınıf			
Sınıf			
Sınıf			
Sınıf			
Sınıf			
Sınıf			
Sınıf			
Sıra			
Sıra			
Silgi			
Tahta			
Ülke			
Var			
Var.			
yanı			
Yaş			
Yaş			
Yaş			
Yaş			
Yaş			
Yaş			
Yüz			
Zil			

Ek-2. İncelenen Hikâye Kitaplarına Yönelik İçerik Sözcük ve Toplam Sözcük Dağılımı Örneği

Kitap Adları	Toplam (çalışır)Sözcükler							
	İsim	İçerik Sözcükleri			Bağlaç	Zamir	Edat	Ünlem-Kalıp İfadeler
		Fiil	Sıfat	Zarf				
Salih Evde -2	Aile	acı-	çok	cumartesi	ve	O	-	Haydi
	Anne	aç-	güzel	Bugün	ve	O		Evet Ellerinize sağlık
	Anne	aç-	çok	sabah	ve			İyi geceler
	anne	Aç-	çok	Birlikte	ve			
	Anne	Aç-	güzel	Bugün	ve			
	anne	Afiyet ol-		Dışarı	ve			
	Anne	al-		Şimdi	ve			
	anne	al-		Sonra	ve			
	Anne	al-		nerede	ve			
	Anne	al-		Sonra	ve			
	Anne	Al-		çok	ve			
	Arkadaş	bit-			ve			
	arkadaş	bitir-			ve			
	arkadaş	Çağır-			ve			
	baba	çağır-			ve			
	baba	çal-			ve			
	baba	Çalış-			ve			
	baba	çık-			ve			
	Baba	Çık-			ve			
	baba	Çık-			ve			
	bahçe	Çıkar-			ve			
	bahçe	de-			ve			
	bahçe	dinlen-			de			
	bahçe	eğlen-			da			
	balkon	fırçala-			de			
	balkon	Gel-			da			
	banyo	gel-						
	banyo	gel-						
	banyo	gel-						
	bulaşık	Gel-						
	buzdolabı	gel-						
	çanta	gel-						
	Çanta	Git-						
	çay	git-						
	çiçek	git-						
	çim	Git-						
	Çizgi film	Git-						
	Çizgi film	Giy-						
	defter	giy-						
	Ders	gör-						
	ders	Hazırla-						
	diş	iç-						
	dolap	iste-						
	duş	izle-						
	El	kahvaltı.et-						
El	Koş-							
Ev	Koy-							
eve	kurula-							
futbol	Kurut							
gazete	mutlu ol-							
hava	oku-							
Havlu	oku-							
havlu	oku-							
iç	Ol-							
İş	Otur-							
izin	otur-							
Kahvaltı	otur-							
kanepe	otur-							
kanepe	oyna-							
Kıyafet	oyna-							

kız kardeş	Oyna-
kitap	öp-
Kitap	Sev-
kitaplık	sohbet et-
körebe	sula-
masa	Tara-
masa	Teşekkür.et-
Masa	Topla-
masal	Uyan-
Mutfak	uyu-
Mutfak	Ye-
mutfak	Yıka-
mutfak	yıka-
oda	
oda	
oda	
oda	
oğul	
oğul	
oğul	
oğul	
oğul	
okul	
oyun	
Pencere	
peynir	
Peynir	
pijama	
saç	
saç	
saklambaç	
salata	
salon	
salona	
Sandalye	
sihhat	
şampuan	
Tarak	
televizyon	
Tuvalet	
uyku	
var	
var	
yemek	
yüz	
yüz	
zil	
